

ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ: «Ο Μέγας Παν, δεν πέθανε» - Ποιήματα

Κρατούμε στα χέρια μας μια καινούργια ποιητική συλλογή του Δρ. Πέτρου Στυλιανού τυπωμένη πριν λίγους μήνες και που τα 24 ποιήματά της γραφήκανε μέσα στους τέσσερις πρώτους μήνες του 1994. Ο ποιητής πρέπει να βρισκόταν σε μια πολύ ευτυχημένη δημιουργική του στιγμή. Εκείνη η πολύστιχη σύνθεση « Ο Μέγας Παν δεν πέθανε» μας ξαναθύμισε κάτι απ' τα Θεοκριτικά Ειδύλλια με τους 15σύλλαβους, τις ζωηρές, βουκολικές εικόνες ιστορικές ώρες με την Πυθία, τον Απόλλωνα, την Αφροδίτη, τους Έλλοπες και τους Πελασγούς, με την Αθηνά, το Δία, το Θεόφραστο, τον Πλίνιο, τον Αριστοτέλη, με κείνες του Πέτρου Αβεντάνιου, της Τουρκίας, του επίσκοπου Δημητριάδου των Χύτρων, τον Αη-Βασίλη και του Χρήστου, του πρωτοβοσκού - έτσι, που να δίνεται η μακραιώνη ιστορία της Κύπρου (και του Ελληνισμού) κ' η αναλλοίωτη φυσιογνωμία της Κυπριακής Γης, της Κυπριακής ψυχής μέσα στους 60 αιώνες της ζωής της κ' η αιώνια κι ακατάλυτη παρουσία και κυριαρχία του πιο χαρούμενου και δημιουργικού, του πρωταρχικού κύτταρου της έννοιας του θείου, του Μέγα Πάνα - που συμβολίζει την αδάμαστη Φύση.

Τούτ' η πανόμορφη σύνθεση του Π. Στυλιανού, μέσ' απ' την εκφραστική της απλότητα, για έναν ποιητή έχει πολλές κι απίθανες προεχτάσεις. Δεν ξέρουμε αν τις συνειδητοποιούσε γράφοντας το πολύστιχο τούτο ποίημα κι ο Πέτρος Στυλιανού, ή η δική μας οργιαστική φαντασία τις δημιούργησε καθώς ταξιδεύαμε από στίχο σε στίχο και γλιστράγαμε μέσα στον αείζωο Χρόνο. Δεν έχει σημασία. Το βέβαιο είναι πως τούτο το βουκολικό ποίημα μας αναρρίπισε αρίφνητες μνήμες της εθνικής

Δημοσθένης Ζάδες

μας ζωής και γιόμισε ευεστώ, γαλήνη και χαρά την ψυχή μας και τραγουδήσαμε μαζί με τον ποιητή: «Ζήθι, Πάνα ραιβοσκελή, τους πάντας τέρπων Πάνα / Ζήθ, Αιγιπάν, από του νυν κι εις του αιώνος έως». Ο διθυραμβικός τόνος που δίνει στην σύνθεσή του ο Π. Στυλιανού με το ρωμαλέο 15σύλλαβο (που τον εναλλάσσει με 16σύλλαβους, όπου του χρειαστεί σπάζει τη μονοτονία του με το λυρισμό και το διάνθισμά του με πλούσιες κι ολοζώντανες εικόνες κι άλλα ποιητικά στοιχεία που φανερώνουνε τον άξιο ποιητή.

Ακολουθάνε τα «Δεκαπέντε Δημοτικοφανή Δεκαπεντασύλλαβα» ποιήματα, που μας θυμίσανε μια παλιά συλλογή με τίτλο: «Δεκαπέντε δεκαπεντασύλλαβα, δεκατετράστιχα Δεκαπενταυγουσσιατικά». Αν δεν είν' ένα λεχτικό παιχνίδισμα, θα πρέπει ο αριθμός 15 νά' χει κάποιο «μυστικό», βαθύτερο νόημα για τον ποιητή. Είν' όλα σχεδόν μνήμες απ' τα πανόμορφα βιώματα της αγροτικής ζωής που έζησε παιδί στην κατεχόμενη σήμερα Κυθρέα του (Ο θέρος, Τ' αλώνισμα, Το λίχνισμα, το λιομάζωμα, ο τρύγος), της ποιμενικής (Νάμουν στον Πενταδάκτυλο πρωτοβοσκός ασίκης. Ο γυρισμός στη σάνη, Ο κούρος) και γενικά της χωργιάτικης ζωής που τώρα νοσταλγεί και που έπαιρνε και τούτος μέρος τότες (Στους λιόμυλους, Στο λεμονοδάσος, Το μάζεμα των χαρουπιών, Στο σταρόμυλο). Και θα μας δώσει με λεπτομέρειες και παραστατικότητα «Τ' αμαξοστεφανώματα» στο εργαστήρι του Σάββα Αλετράρη, όπως λέγανε οι συγχωριανοί τον πατέρα του που πολλά χρόνια έφτιαχνε τα ξύλιν' αλέτρια τους το σοφίλιασμα του σιδερένιου στεφα-

νιού με το ξύλινο αχτινωτό σώμα του τροχού.. Ειλικρινά χαρήκαμε τον ποιητικό λόγο του Π. Στυλιανού σε τούτα τα Δεκαπέντε τραγούδια του, που δεν είναι «δημοτικοφανή», μα γνήσια «Δημοτικά Τραγούδια» μ' όλες τις χάρες και αρετές εκείνων.

Στην ομάδα «Ερωτικά» ο ποιητής δε θα τραγουδήσει το συγκλονιστικό ερωτικό παλμό της ψυχής, μα τη γλυκιά ζεστασιά της Αγάπης, τη θαλπωρή της το απαλοχάιδεμα της ανάσας της. Μόλις αναδίνεται η άχνα της αγάπης στο «Ποιος ζέφυρος», το δειλό κάλεσμα για μian ιδανική αγάπη: «Λύσε απ' τον θώκο το σκαρί κι έλα μαζί να πάμε/κει που το θάμα λειτουργεί: σ' αραξοβάλια ανείρου», στο «Εδώ...», και τη δυνατή κι απέραντη πανάχραντη κι αιώνια στη σκλαβωμένη Πατρίδα του Αγάπη, που κι αν «για Κείνη που για χάρη της τα πιο όμορφα μου νιάτα/σπατάλησα αφειδώλευτα κι απλόχερα σκορπώντας», είδε μ' απελπισία κι οδύνη: «Κείνη - πανώρια Λευτεριά κ' Ένωση με τη Μάνα - / δεν πρόκειται νάρτει πια ποτέ στην έρημη ζωή μου...», στη σπαραχτική και λυρικότατη «Μυγδαλιά» του. Το τέταρτο ποίημα της ομάδας «Ερωτικά» είν' ένα πολυσέλιδο, όχι απλώς πολύστιχο, ποίημα με τίτλο «Αγάπη», ομότιτλο μ' ένα κεφάλαιο απ' «Το ταξίδι μου» του Γιάν. Ψυχάρη. Αποτελείται από 500(!) στίχους 15σύλλαβους μ' άψογη τεχνική, όπου κυριαρχεί ο λυρισμός, ο στοχασμός, η αγάπη και μια τυραννική απαισιοδοξία (στίχ. 50-52), που καταλήγει στο λόγο του Γκαίτε: «Να πεθαίνεις και να ξαναγεννιέσαι».

Ο αγνωστικισμός φαίνεται νάν' ο πυρήνας της βιοθεωρίας του ποιητή. Θα πει: «Κανείς η ρότα πού τραβά του карабиού δεν ξέρει / - του карабиού που λεν Ζωή κι

ολημερίς γυρίζει / και κύκλους ασταμάτητους μέσα στο Χρόνο σέρνει - «Πιστεύει στην ανυπαρξία κι όχι στην αθανασία και γράφει: «χαιρέτησε το χοϊκό σου κόσμο κι ετοιμάσου/στον αστρικό κόσμο να μπεις και στην ανυπαρξία/του χάους τη συμπαντική και στο μηδέν να φτάσεις. «Κι όμως, απ' τη σελ. 52 κ.ε., ξαναφτερών' η ελπίδα με την αγάπη, με στίχους αισιόδοξους κι αποφθεγματικούς: «Μ' άλλη ζωή θ' αναφτερά και θε να ξαναρχίσει/σ' άλλους πλανήτες, σ' άλλη γης και σ' άλλους γαλαξίες». Τον ύμνο στην αγάπη συνθέτουν στίχοι θαυμάσιοι απ' τη σελ. 54 κι' ίσαμε το τέλος. Όμως, τη βλέπει αγκαλιά με το θάνατο: «Ο Χάρος, λες, είναι παντού κι όλα τα σιγοτρώνει. /Μα την αγάπη την ξεχνάς, πούναι παντού και πάντα;». Γιατί η Αγάπη είν' η πλάστρα δύναμη του κόσμου αυτή τότε συντηρεί, είναι: «Η πλάστρα κι άσβηστη φωτιά παντού και πάντα λάμπει (...) αρχή και νόμος τα κινεί κι όλα σ' αυτήν ακούνε». Εδώ ας θυμηθούμε και το στίχο του Β. Αγκώ: «Αγάπη είν η είν' η ζωή κι αγάπη μόνο», επισφραγίζοντας το λόγο του Π. Στυλιανού.

Το γνωμικό λόγο του Στυλιανού τον έχουμε χαρεί, επισημάνει κ' εχτιμήσει και σε προηγούμενες συλλογές του. Έτσι στα «Γνωμικά» του, ξεχωρίσαμε τ' ομότιτλο («Γνωμικό») και την πίστη του στις αξίες ύψους στη ζωή που με τη γνωστική προσπάθεια του ανθρώπου οδηγούνε στην καθολικότητα, και στη σοφία: «Αντιπάλεψε όσο μπορείς στις κακές συνήθειες σου. / Παραδώσου αξεδίψαστα στο λογισμό και στη μελέτη/ ολοκληρώσου ηθικά, στου δυνατού το μέτρο». Μας σταματήσανε τα δυο «Αποφθεγματικά» της σελ. 68 κ' ιδιαίτερα το πρώτο: «Ο ηθικότερος υπαρξιακός νόμος στη σύντομη βιοτή μας, είν' ο αδυσώπητος αγώνας για την ενσάρκωση των ονείρων μας. Τέλος το γνωμικό «Πάντα θα ζού-